

Bölüm 9

BİST SÜRDÜREBİLİRLİK ENDEKSİ'NDE YER ALAN ŞİRKETLERİN PERFORMANS ÖLÇÜMÜ

S. Öznur SAKINÇ¹

GİRİŞ

Şirketlerin varlıklarını devam ettirebilmeleri için yaptıkları satış miktarını ve pazar paylarını artırmaya ihtiyaçları vardır. Bunları gerçekleştirebilmeleri için ise rekabet güçlerinin artması gerekmektedir. Günümüzde şirketlerin bu hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için sadece finansal performansları yeterli olmamaktadır. Şirketlerin ellerindeki kaynaklarını verimli ve etkin bir şekilde kullandıklarını gösterebilmek için finansal başarıların yanında yaptıkları sosyal ve çevresel projeler de dikkate alınmaktadır. Bu faaliyetler sürdürülebilirlik kavramının temelini oluşturmaktadır. Sürdürülebilirlik kavramı sanayileşme sürecinin hızlanması ile ortaya çıkmıştır. Sanayileşme 2. Dünya Savaşını izleyen dönemde hız kazanmıştır. Bu dönemde sanayileşmenin çevreye verdiği zarar dikkate alınmamıştır. Zaman geçtikçe ekolojik sistemin zarar gördüğü ortaya çıkmıştır. Bundan sonraki süreçte de uluslararası çeşitli kurumlar bu konu ile ilgili farklı açılardan çalışmalar yapmaya başlamıştır ve ortaya sürdürülebilirlik kavramı çıkmıştır.

SÜRDÜREBİLİRLİK KAVRAMI

Sürdürülebilirlik için çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Dünya (Brundtland) Komisyonu'nun yayımladığı "Ortak Geleceğimiz" raporunda sürdürülebilirlik "gelecek nesillerin yaşam standartlarını oluşturacak kaynakların varlığını tehlikeye atmadan bugünün yaşam standartlarının devam ettirilmesi" olarak tanımlanmaktadır (WCED, 1987: 16). Callicot ve Mumford (1997) sürdürülebilirliği ekosistemin yapısını bozmadan, sisteme zarar vermeden insanların ihtiyaçlarını karşılayabilmek olarak tanımlamıştır. Azapagic (2003) sürdürülebilirliği, bugünün ihtiyaçları için faaliyette bulunurken gelecekteki ihtiyaçlar için de önlem almak olarak tanımlamıştır. Soubbotina (2004) tarafından yapılan tanıma göre sürdürülebilirlik, farklı şartlara sahip olan tarafların hak ve ihtiyaçlarını karşılama potansiyelidir. Kılıçoğ-

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Hitit Üniversitesi, oznursakinc@gmail.com.
ORCID ID 0000-0002-0806-3263

ve her sektör arası koyu çizgi ile belirtilmiştir. Bu tabloda 4 adet Elektrik Gaz ve Su, 4 adet Toptan Perakende Ticaret, Lokanta ve Oteller, 4 adet Ulaştırma, Depolama ve Haberleşme, 3 adet Teknoloji ile 2 adet İnşaat ve Bayındırlık sektöründe şirket bulunmaktadır.

Şirketlerin performansına endeks bazında bakıldığında üç yönteme göre 58 şirketin 32'sinde benzer sonuçlar elde edilirken 26 şirketin sonuçları değişkenlik göstermiştir. BİST Sürdürülebilirlik Endeksi'nde kullanılan üç yönteme göre de en iyi performansa sahip şirket diğer sektörlerin altında yer alan İnşaat ve Bayındırlık sektöründeki Anel Elektrik şirkettir. Kullanılan üç yönteme göre de performansı en düşük şirket Mali Kuruluşlar Sektöründe yer alan T. Halk Bankası şirkettir.

Bu şekilde yapılan performans değerlendirme çalışmaları hem şirketlere sürdürülebilirlik kavramı ile ilgili uygulamalarının zayıf ve güçlü yanlarını araştırarak oluşturacakları politikalar için yön gösterici olacaktır hem de yatırımcıların yatırım yaparken şirket seçimlerinde fikir sahibi olmalarına yardımcı olacaktır. Ayrıca bu şekilde yapılacak yatırımlardan yatırımcılar gelir elde etmeye başladıkça piyasada oluşan yatırım hacminde de artış meydana gelecektir.

Sürdürülebilirlik endeksinde yer alabilecek şirketler borsadaki düzenleyici kuruluş tarafından belirlendiğinden bir bakıma yatırımcı için çok zor olan değerlendirme hizmeti yatırımcı adına yapılmış olmaktadır. Bu endekste yer almak şirketlerin prestijlerini artırmaktadır ve diğer şirketlere göre daha öne çıkmaktadırlar. Bu durum sayesinde şirketlere yatırımcılar daha fazla ilgi gösterir ve şirketlere olan talep artar. Artan talep de şirketin piyasadaki performansının artmasına neden olacaktır. Artan performansla birlikte şirketin piyasa değeri de yükselir.

KAYNAKÇA

- Aaker, A. D. (1991). *Managing Brand Equity: Capitilazing on the Value of a Brand Name*. New York: The Free Press.
- Aksoy, Ç. (2013), *Sürdürülebilirlik performansının değerlendirilmesine yönelik ölçek önerisi ve Türkiye'deki şirketlerde uygulaması* (Yayınlanmış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aksoy, Ç. (2018). *Kurumsal Sürdürülebilirlik ve Sürdürülebilirlik Performansının Ölçümü*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Aktan, C. C. ve Börü, D. (2007). Kurumsal Sosyal Sorumluluk. C.C..Aktan(Ed.), *Kurumsal Sosyal Sorumluluk Çözümler ve Sosyal Sorumluluk* içinde (s. 7-25). GGAD Yayını.
- Altınay, A. T., & Kestane, A. (2017). Sürdürülebilirlik Endeksinin Bankacılık Sektörü Hisse Senedi Değerlerine Etkileri, BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Üzerine Bir İnceleme. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 17(34), 264-284.
- Anderson, F. R. (2013). *NEPA in the courts: a legal analysis of the National Environmental Policy Act*. Routledge.
- Azapagic, A. (2003). Systems approach to corporate sustainability: a general management framework. *Process Safety and Environmental Protection*, 81(5), 303-316.

Çağdaş Finansal Yönetim Çalışmaları

- Bork, C. A. S., de Souza, J. F., de Oliveira Gomes, J., Canhete, V. V. P., & De Barba, D. J. (2016). Methodological tools for assessing the sustainability index (SI) of industrial production processes. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology*, 87(5), 1313-1325.
- Borsa İstanbul (2014). *Şirketler İçin Sürdürülebilirlik Rehberi*. (10/12/2020 tarihinde <https://www.borsaistanbul.com/data/kilavuzlar/surdurulebilirlik-rehberi.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Borsa İstanbul (2020a). *Sürdürülebilirlik*. (10/12/2020 tarihinde <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/58/borsa-istanbulda-surdurulebilirlik> adresinden ulaşılmıştır).
- Borsa İstanbul (2020b). *Sürdürülebilirlik Endeksi*. (10/12/2020 tarihinde <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi> adresinden ulaşılmıştır).
- Borsa İstanbul (2020c). *BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Temel Kuralları*. (10/12/2020 tarihinde <https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-surdurulebilirlik-endeksi> adresinden ulaşılmıştır).
- Borsa İstanbul (2020d). *1 Aralık 2020 Tarihinden İtibaren BİST Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alacak Paylar*. (09/12/2020 tarihinde <https://www.borsaistanbul.com/files/bist-surdurulebilirlik-endeksi-paylari-aralik2020.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Callicott, J. B., & Mumford, K. (1997). Ecological sustainability as a conservation concept: Sustentabilidad ecologica como concepto de conservacion. *Conservation biology*, 11(1), 32-40.
- Cheung, A. W. K. (2011). Do stock investors value corporate sustainability? Evidence from an event study. *Journal of Business Ethics*, 99(2), 145-165.
- Consolandi, C., Jaiswal-Dale, A., Poggiani, E., & Vercelli, A. (2009). Global standards and ethical stock indexes: The case of the Dow Jones Sustainability Stoxx Index. *Journal of Business Ethics*, 87(1), 185-197.
- Çıtak, L., & Ersoy, E. (2016). Firmaların BIST Sürdürülebilirlik Endeksine Alınmasına Yatırımcı Tepkisi: Olay Çalışması ve Ortalama Testleri İle Bir Analiz (Investors' Reactions to the Inclusion of Firms in the Bist Sustainability Index: An Analysis by Event Study and Mean-Median Tests). *International Journal of Alanya Faculty of Business*, 8(1), 43-57.
- Dowling, G. R. (2001). *Creating Corporate Reputations*. Oxford: Oxford University Press.
- Elsayed, K., & Paton, D. (2005). The impact of environmental performance on firm performance: static and dynamic panel data evidence. *Structural change and economic dynamics*, 16(3), 395-412.
- Eslami, Y., Dassisti, M., Lezoche, M., Panetto, H. (2018). A Survey on Sustainability in Manufacturing Organizations - Dimensions and Future Insights. *International Journal of Production Research*, 57, 5194-5214.
- Ethical Investment Research Services Limited. (2015). *BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Araştırma Metodolojisi*. (11/12/2020 tarihinde [\(4\)](https://www.borsaistanbul.com/tr/sayfa/165/bist-sustainability-index-research-methodology(1)) adresinden ulaşılmıştır).
- Global Reporting. (2015). *About GRI*. (20/12/2020 tarihinde <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/Pages/default.aspx> adresinden ulaşılmıştır).
- Hart, S. L., & Ahuja, G. (1996). Does it pay to be green? An empirical examination of the relationship between emission reduction and firm performance. *Business strategy and the Environment*, 5(1), 30-37.
- Integrated Reporting. (2020). *The IIRC*. (10/12/2020 tarihinde <https://integratedreporting.org/the-iirc-2/structure-of-the-iirc/> adresinden ulaşılmıştır).
- Kılıçoğlu, P. (2005). *Türkiye'nin Çevre Politikalarında Sürdürülebilir Gelişme*. Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Kim, S. & Jones, C. (2009). Online Shopping and Moderating Role of Offline Brand Trust. *Direct Marketing: An International Journal*, 3: 282-300.
- Kolk, A. (2004). A Decade of Sustainability Reporting: Developments and Significance, *International Journal of Environment and Sustainable Development*, 3(1), 51-64.
- Konar, S., & Cohen, M. A. (2001). Does the market value environmental performance?. *Review of economics and statistics*, 83(2), 281-289.

Çağdaş Finansal Yönetim Çalışmaları

- Kuosmanen, T. (2005). *Performance measurement and best-practice benchmarking of mutual funds*. (15/12/2020 tarihinde http://cemmap.ifs.org.uk/forms/kuosmanen_paper.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Linke, B.S., Corman, G.J., Dornfeld, D.A., Tönissen, S. (2013). Sustainability Indicators for Discrete Manufacturing Processes Applied to Grinding Technology. *Journal of Manufacturing Systems* 32, 556–563.
- Longhurst, M. (2007). *Can sustainability sell. Mccann-Erickson World Group (For United Nations Environment Programme)*. [E-Journal] (10/01/2021 tarihinde <http://www.unep.fr/shared/publications/pdf/3216-CanSustainSell.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Pérez-Calderón, E., Milanés-Montero, P., & Ortega-Rossell, F. J. (2012). Environmental performance and firm value: evidence from Dow Jones Sustainability Index Europe. *International Journal of Environmental Research*, 6(4), 1007-1014.
- Ranganathan, J. (1998). Sustainability Rulers Measuring Corporate Environmental and Social Performance, *Sustainability Enterprise Initiative, World Resources Institute*, 1-12.
- Russo, M. V., & Fouts, P. A. (1997). A resource-based perspective on corporate environmental performance and profitability. *Academy of management Journal*, 40(3), 534-559.
- Santis, P., Albuquerque, A., & Lizarelli, F. (2016). Do sustainable companies have a better financial performance? A study on Brazilian public companies. *Journal of Cleaner Production*, 133, 735-745.
- Sarioğlu, S. E., ve Özdemir, A. K. (2017). *Ticari ve Finansal Bilgi Üretim ve Paylaşımı*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Sarkis, J., & Cordeiro, J. J. (2001). An empirical evaluation of environmental efficiencies and firm performance: pollution prevention versus end-of-pipe practice. *European Journal of Operational Research*, 135(1), 102-113.
- Sharpe, William F. (1966). "Mutual Fund Performance", *Journal of Business*, Vol.39, No.1, 119–138
- Soubbotina, T. P. (2004), *Beyond Economic Growth an Introduction to Sustainable Development*. (2. Baskı), USA: World Bank.
- Treynor, Jack L. (1965). "How to Rate Management of Investment Funds", *Harvard Business Review*, Vol.43, No.1, 63-75.
- Topal, G. (2019). *Sürdürülebilirlik Çalışmalarının İşletmelerin Finansal Performansına Etkisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Finans Enstitüsü, İstanbul.
- Tunçluer, H. (2010). *Sürdürülebilirlik: Kalkınma, Pazarlama, Mutlak Organik Tekstil*. Tunçluer Yayınları, İstanbul.
- UNESCO, (1968). Conférence intergouvernementale d'experts sur les bases scientifiques de l'utilisation rationnelle et de la conservation des ressources de la biosphère, A/7291, 6 novembre 1968.
- United Nations (1972). *United Nations Conference on the Environment, 5-16 June 1972, Stockholm*. (04/01/2021 tarihinde <https://www.un.org/en/conferences/environment/stockholm1972> adresinden ulaşılmıştır).
- WCED, S. W. S. (1987). World commission on environment and development. *Our common future*, 17(1), 1-91.
- Yatırımcı İlişkileri Derneği (2020). *Sürdürülebilirlik IOI*. (04/01/2021 tarihinde <https://www.tuyid.org/files/yayinlar/S%C3%9CRD%C3%9CR%C3%9CLEB%C4%B0L%C4%B0RL%C4%B0K%20101.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Yavuz, A. (2010). Sürdürülebilirlik Kavramı ve İşletmeler Açısından Sürdürülebilir Üretim Stratejileri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C.7, No.14, s. 63-86.
- Yıldırım, G., Kocamış, T. U., & Tokur, Ö. T. (2018). Sürdürülebilirlik Ve Firma Performansı: BİST Sürdürülebilirlik Endeksi Şirketleri Üzerine Bir Uygulama. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(15), 90-96.
- Yüksel, F. (2017). *Entegre Raporlama*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.